

At behandle eller ikke at behandle

af Jacob Folke Rasmussen

I mit arbejde som udviklingskonsulent møder jeg mange forskellige slags pædagogisk praksis, som har forskellige metodiske og teoretiske udgangspunkter. Midt i denne mangfoldighed er det imidlertid som om, at alle er enige om en klar og tydelig linje, der skærer sig som en Berlinmur igennem alle de forskelligartede former; nemlig adskillelsen af, om en praksis kan betegnes som behandling eller ej.

Eksempler på dette kan være det specialtilbud, der vedkender sig at arbejde med en specialpædagogisk og specialundervisningsmæssig tilgang, men understreger, at de ikke laver behandling. Eller den lærer, der pointerer, at han eller hun ikke er ansat som behandler.

Selvom jeg har arbejdet i over 10 år på en dagbehandlingsskole med såkaldt behandlingskrævende børn, står det ikke lysende klart for mig, hvordan det er muligt, at lave en så distinkt opdeling mellem behandling og ikke behandling. I hvert fald synes jeg, at der måske er grund til at tage noget af mystikken og det svært opnåelige ud af begrebet behandling.

Hvis vi kigger lidt på selve ordet, så består det af de to led "be-" og "handling". Præpositionen "be-" har den funktion, at det gør passive verber aktive. I en passiv sætning er det subjektet (grundledet), der "gøres noget ved". I en aktiv sætning flyttes fokus hen på det subjekt, som "gør noget ved" objektet. I den undervisningsplan, hvor der står "Barnet skal lære at læse" er sætningen passiv, men den vil være aktiv i formen "Jeg skal lære barnet at læse".

I den passive form samler interessen sig om, hvad den anden skal ændre, og dermed hvordan den anden skal handle. I den aktive form bliver jeg nødt til at medtænke, hvilken rolle jeg selv spiller i denne proces, og dermed hvordan jeg skal behandle den anden. Jeg bliver nødt til at være bevidst om min tilgang til den anden, og om den effekt, det har, når jeg møder den anden på min nuværende måde. Hvis effekten ikke er god, har jeg et medansvar for at ændre på tilgangen.

På en dagbehandlingsskole er det en ret almindelig praksis, at der udarbejdes behandlingsplaner på børnene. De første år, jeg arbejdede på dette område, handlede behandlingsplanerne primært om de målsætninger, der var for, hvad barnet skulle ændre. Efterhånden ændrede vores fokus sig

mere og mere i retning af, at få beskrevet, hvordan de voksnes tilgang skulle være, for at barnet fik mulighed for at blive den foretrukne version af sig selv. Med et glimt i øjet talte vi om, at det i højere grad var et mål at udarbejdede behandlingsplaner på de voksne.

De seneste år har jeg været tovholder på en del inklusionsforløb, hvor barnet er forblevet i sin klasse, men hvor vi har rykket nogle af behandlingselementerne ud i almenrammen. Dette blandt andet i form af lærersupervisioner og familiesamtaler med deltagelse af barnet, forældrene og klasselæreren. Disse fora kan noget særligt i forhold til at skabe en refleksion over og en bevidsthed om de handlinger, der vil kunne have en positiv effekt på, at barnet kommer til at trives bedre og lære mere.

At omsætte tankerne og idéerne fra disse fora til hverdagens praksis handler egentlig bare om at gøre det, man er blevet opmærksom på i de refleksive fora. Det kræver en særlig viden at kunne få talt de handlinger, der vi være virksomme, frem, men selve omsætningen er det muligt at praktisere også i almenrammen. Indsatsen på dagbehandlingsskolen blev virksom i kraft af de refleksive fora og de praksishandlinger, der udsprang af disse, snarere end særlige mystiske og svært opnåelige behandlerfærdigheder. Deraf også tanken om, at denne praksis godt kan flyttes tættere på den almindelige skole og daginstitutions hverdag.

At udøve behandling i sin hverdag, betyder for mig først og fremmest at knytte en særlig bevidsthed til sine handlinger. Hvis vi blot handler, vil udgangspunktet være det, som virker rigtigt for os selv. Hvis vi be-handler, så gør vi det, som vi tænker, vil være rigtigt for barnet. Jo mere en vanskelighed har tag i et barns liv, jo mere kan der være brug for, at vi møder barnet på andre måder, end vi umiddelbart kunne tilskyndes til. "Alle børn har brug for kærlighed – især når de ikke fortjener det", som Astrid Lindgren mindede os om. Det er, når vi kunne få lyst til at bekæmpe spe med spot, vi får brug for sparring i forhold til at finde frem til de bedst mulige handlinger, til at få dem husket og til at få dem sat i system for eksempel i form af en behandlingsplan.

At føre planen ud i livet kan alle medvirke til derfra i konteksten, hvor de udøver deres virke i forhold til barnet. Eneste fordring er en villighed til for en stund at indtage den andens perspektiv og forsøge at forstå intentionerne bag vedkommendes handlinger. Tidligere i vores historie og kultur, hvor de mennesker, man underviste og på andre måder indgik i fællesskaber med, lignede en selv mere, kunne man handle efter devisen, at man skulle behandle andre, som man gerne selv vil behandles. Men jo mere forskellige vores baggrunde og muligheder er, desto mere kalder den gode pædagogiske praksis på, at vi behandler andre, som de har brug for at blive behandlet.